

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра політології і державного управління

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету суспільних наук

/Остапець Ю. О./

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГРОМАДЯНСЬКА КУЛЬТУРА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Громадянська культура» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **052 Політологія** освітньої програми «Політологія».

Розробник: Вегеш І.М., кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри політології і державного управління
протокол № 10 від 27 червня 2024 р.

Завідувач кафедри Ключкович А.Ю.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**
протокол № 8 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3	-
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2,6 аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 1,6	2	-
	Лекції:	
	24	-
	Практичні (семінарські):	
	20	-
Вид підсумкового контролю: залік.	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна.	Самостійна робота:	
	46	-

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Громадянська культура» є ознайомити здобувачів вищої освіти із основними закономірностями та принципами формування і розвитку громадянської культури у різних суспільно-політичних системах, а також розкрити сутність основних концепцій громадянської культури у зарубіжній та вітчизняній політології.

Основні категорії курсу: культура, духовна культура, компоненти політичної культури, політична культура, громадянська культура, ознаки громадянської культури, функції громадянської культури, типи політичної культури, демократія, толерантність, політична участь, виборчий процес, політичні цінності.

Завдання навчальної дисципліни:

1. ознайомити здобувачів вищої освіти з об'єктом, предметом та специфікою вивчення навчальної дисципліни «Громадянська культура»;
2. розкрити зміст основних категорій та понять навчальної дисципліни;
3. охарактеризувати основні напрямки становлення теоретичних та прикладних досліджень громадянської культури у політології;
4. додати студентам навичок самостійної аналітичної роботи в контексті виявлення ознак та особливостей громадянської культури;
5. вивчити зміст основних концепцій та теорій громадянської культури;
6. визначити та виокремити концептуальні відмінності різних підходів до тлумачення та визначення громадянської культури різних суспільств;
7. дослідити особливості формування та еволюції громадянської культури;
8. дослідити моделі політичної культури українського суспільства та суспільств країн Центральної Європи;
9. сформулювати цілісне бачення формування та розвитку громадянської культури сучасних суспільств (крізь призму політичної участі).

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій і методів політичної науки.

2) Загальні компетентності:

- ЗК-01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК-03. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК-04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК-05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК-06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК-07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3) Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК-01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

- СК-02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
- СК-03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
- СК-04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
- СК-05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- СК-11. Здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Громадянська культура» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 09. Вступ до спеціальності
- ОК 05. Історія зарубіжних політичних вчень
- ОК 07. Сучасна зарубіжна політологія
- ОК 17. Політичні системи сучасності
- ОК 25. Місцеве самоврядування

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни «Громадянська культура» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.	ПРН-01.
Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	ПРН-05.
Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.	ПРН-07.
Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	ПРН-08.
Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.	ПРН-09.
Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	ПРН-10.
Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	ПРН-12.
Вміти визначати національні пріоритети та інтереси України, з урахуванням безпекової складової в умовах викликів, ризиків і загроз, у тому числі зовнішніх.	ПРН-19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Громадянська культура»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розуміти роль та значення громадянської культури як такої, що опирається на цінності демократії та недискримінації	ПРН-01.
Вміти вести дискусії з конкретних питань, пов'язаних із формуванням та еволюцією громадянської культури як складової політичної культури	ПРН-05.
Розуміти особливості, закономірності та основні етапи в розвитку громадянської культури	ПРН-07.
Володіти категоріальним апаратом політології та застосовувати його в дослідженнях громадянської культури різних суспільств	ПРН-08.
Розуміти основні концепції громадянської культури та вміти аналізувати крізь їх призму тенденції розвитку громадянської культури	ПРН-09.
Вміти описувати та пояснювати різні політичні процеси та явища із врахуванням контексту громадянської культури	ПРН-10
Розуміти громадянську культуру як основу комунікації політичних акторів у демократичному процесі	ПРН-12
Вміти аналізувати питання розвитку громадянської культури українського суспільства як одного з фундаментальних факторів національної безпеки	ПРН-19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- контрольна робота;
- відповіді на практичних заняттях;
- тестування;
- індивідуальна робота у формі аналітичного есе;
- презентація результатів індивідуальної роботи здобувача.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді на практичних заняттях, написання аналітичного есе, письмове тестування з теми.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота												Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	50 балів	100 балів
8	8	8	8	8	10	x	x	x	x	x	x		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота												Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	50 балів	100 балів
x	x	x	x	x	x	8	8	8	8	8	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Разом за два модулі	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	6	30	6	30	12	30
Аналітичне есе	1	10	1	10	2	10
Презентація результатів індивідуальної роботи	1	10	1	10	2	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50	2	50
Разом	x	100	x	100	x	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з трьох рівнів завдань.

Перший рівень завдань складають тести. Тести призначені оцінити знання понятійно-категоріального змісту та тематичної проблематики навчальної дисципліни, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Максимальна кількість балів за виконання першого рівня завдань 20 балів.

Другий рівень завдань складають відкриті запитання, які покликані з'ясувати розуміння основних принципів, функцій, форм та різновидів досліджуваних явищ та процесів. Максимальна кількість балів за виконання завдань другого рівня 15 балів.

Третій рівень завдань представлено питаннями (питаннями), які мають творчо-аналітичний характер та покликані з'ясувати вміння здобувачів вищої освіти обґрунтовувати та аргументувати висновки з проблематики навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів за виконання завдань третього рівня 15 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсних) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- 1) оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:
  - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
  - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
  - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
  - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
  - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

2) оцінку «добре» (82-89 балів, B) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування

проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

3) оцінку «добре» (74-81 бал, C) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

4) оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

5) оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

6) оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

7) оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни.

МОДУЛЬ №1. СУТНІСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ, ЇЇ ЦІННОСТІ ТА ФУНКЦІЇ

Тема 1. Політична культура: зміст, структура, предмет.

Культура як політичне явище. Зв'язок культури та політики. Типи духовної культури. Політична культура як складова культури духовної.

Сутність політичної культури, її зміст, місце і роль в загальній системі культури та політичному житті суспільства. Функції політичної культури (виховна, регулююча, захисна, прогностична, комунікативна). Поняття «політичної субкультури». Особливості політичної культури певної соціальної групи.

Політична свідомість як відображення політичного життя. Блоки елементів політичної свідомості (мотиваційний та пізнавальний). Рівні політичної свідомості. Буденний та теоретичний рівні політичної свідомості.

Тема 2. Структура політичної культури.

Елементи політичної культури (ціннісно-нормативний, пізнавальний, оціночний, настановний, поведінковий).

Рівні політичної культури (світоглядний, громадянський, політичний). Політичний світогляд та погляди. Політичні принципи, ідеали, цінності, почуття, переконання та орієнтації. Політична діяльність крізь призму політичної культури.

Політична соціалізація як механізм формування політичної культури. Особливості формування політичних цінностей. Взаємозв'язок політичної соціалізації та політичної культури. Детермінанти та етапи політичної соціалізації.

Тема 3. Поняття громадянської культури, її роль та значення для суспільства.

Поняття «громадянина». Поняття «громадянської культури». Основні теоретико-методологічні підходи до трактування громадянської культури. Громадянська культура як об'єкт вивчення політичної науки. Праця Г. Алмонда та С. Верби «Громадянська культура» (1963). Міждисциплінарний підхід при вивченні громадянської культури.

Аспекти і ознаки громадянської культури. Інформативний аспект. Ціннісний аспект. Поведінково-правовий аспект. Нормативний аспект. Роль та значення громадянської культури у соціальному просторі. Ознаки громадянської культури. Громадянська культура соціальних суб'єктів.

Функції громадянської культури. Політичне забезпечення реалізації групових, національних інтересів. Нормативно-регулююча функція. Виховна функція. Комунікативна функція як форма зв'язку громадянина із політичною системою та іншими членами суспільства. Прогностична функція.

Тема 4. Концепції політичної культури.

Особливості концептуалізації «політичної культури». Теоретичні підходи до трактування сутності та розвитку громадянської культури.

Історичний підхід (Г. Алмонд, С. Верба). «Чисті» типи громадянської культури: патріархальний, підданський, активістський.

Функціональний підхід (Є. В'ятра). Політична культура крізь призму політичних режимів. Тоталітарний, авторитарний та демократичний типи політичної культури. Проміжні та перехідні типи політичної культури.

Структурний підхід. Гомогенний та гетерогенний типи політичних культур. Поняття «домінуючої культури». Поняття «субкультури» та «контркультури».

Комунікативний підхід (К. Поппер). «Закритий» та «відкритий» типи політичних культур. Політична культура демократичних суспільств. Динамічність та еволюційність розвитку політичної культури. Відкритість до інновацій як основа розвитку «відкритої» політичної культури.

Тема 5. Громадянська культура та політична участь.

Поняття політичної участі. Пряма та опосередкована форми політичної участі громадян в політичному процесі.

Політична діяльність як характеристика активності політичних інститутів. Види політичної участі. Функції політичної участі. Партисипаторний тип громадянської культури та його основні характеристики.

Зв'язок громадянського суспільства та громадянської культури. Громадянська культура як культура участі. Залучення індивіда до суспільно-політичних справ. Політична соціалізація. Громадянська культура та політичні конфлікти. Діалог та полілог як інструменти громадянської культури. Правова держава як умова розвитку громадянської культури.

Тема 6. Передумови та особливості формування громадянської культури.

Політична соціалізація як механізм формування громадянської культури. Інститути політичної соціалізації. Етапи політичної соціалізації. Вплив політичного режиму на політичну культуру. Специфіка виборчого процесу як фактор впливу на розвиток громадянської культури суспільства.

Характерні риси політичної культури трансформаційних суспільств. Перехід до демократії як початок формування громадянської культури. Політична свідомість посттоталітарних суспільств. Політичні стереотипи. Зв'язок демократизації та модифікація політичної культури.

Питання модернізації та вестернізації в процесі засвоєння демократичних цінностей трансформаційними суспільствами. Ключові виклики в процесі формування громадянської культури.

МОДУЛЬ №2. ГРОМАДЯНСЬКА КУЛЬТУРА ЯК УМОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Тема 7. Громадянська культура та демократія.

Сутність поняття «демократія». Громадянська культура як культура демократичного суспільства. Концепції справедливості.

Основні типи і форми політичної демократії. Класичні та сучасні концепції демократії. Цінності демократії та їхній вплив на формування громадянської культури. Політична свобода та рівність. Права людини як цінність демократичного суспільства.

Концепції демократизації. Громадянська культура як умова ефективного функціонування демократії в суспільстві. Громадянська культура як культура участі. Роль громадянської культури у забезпеченні ефективності демократичного політичного процесу.

Тема 8. Громадянська культура та політична толерантність.

Поняття толерантності. «Інший» як об'єкт толерантності. Недискримінація як мета толерантності. Толерантність як умова розвитку громадянського суспільства. Толерантність як складова демократичного процесу.

Ключові концепти толерантності. Пасивна толерантність, активна та проактивна толерантність. Толерантність та політична свобода. Толерантність та плюралізм як механізми забезпечення соціального миру.

Концепт проактивної толерантності як реакція на виклики демократії. Етика переконання та етика відповідальності як компоненти толерантності. Простір толерантності. Проблема меж толерантності.

Тема 9. Громадянська культура в контексті глобалізації.

Сутність та характерні риси глобалізації. Позитивні та негативні ефекти глобалізації. Особливості впливу глобалізації на політичну соціалізацію та розвиток громадянської культури.

Виклики громадянській культурі в умовах глобалізації. XXI століття як століття протистояння між демократичними та авторитарними/тоталітарними суспільствами. Концепція «хвиль» демократизації. Демократія як універсальна цінність глобалізованого світу.

Процес євроінтеграції України та його вплив на громадянську культуру українського суспільства. Глобалізація, модернізація та «вестернізація».

Тема 10. Політичні комунікації та громадянська культура.

Поняття «політичної комунікації». Специфіка комунікації влади та суспільства. Поняття «суб'єкту політичної комунікації».

Вплив ЗМІ на громадянську культуру суспільства. ЗМІ як механізм забезпечення політичної комунікації. Проблема відповідальності ЗМІ.

Концепція «інформаційного суспільства». Можливості реалізації політичної мети комунікативними методами. Громадянська культура крізь призму концепції «комунікативної дії» Ю. Габермаса. Специфіка долання «комунікативного бар'єру». Передумови для ефективної політичної комунікації.

Програма політичних партій як засіб політичної комунікації. Дебати як різновид політичного діалогу. Зібрання, мітинги та демонстрації у контексті соціально-політичної комунікації.

Тема 11. Основні виклики громадянській культурі в країнах Центральної Європи.

Особливості формування та розвитку громадянської культури в країнах Центральної Європи. Основні моделі громадянської культури в країнах Центральної Європи (Польща, Словачка Республіка, Румунія, Угорщина та ін.).

Правий популізм в країнах Центральної Європи. Причини популярності правого популізму в центральноєвропейських суспільствах. Особливості популістської риторики.

Міграційні кризи як інструмент впливу на політику країн Європейського союзу. Громадянська культура в країнах Центральної Європи в контексті міграційних процесів.

Російсько-українська війна як фактор впливу на розвиток громадянської культури центральноєвропейських суспільств.

Тема 12. Специфіка розвитку громадянської культури в Україні.

Витоки та особливості формування і розвитку громадянської культури в Україні. Пострадянські стереотипи та боротьба з ними. Конфронтаційний тип політичної свідомості українського суспільства.

Громадянська культура в Україні в контексті комунікації держави та суспільства. Корупція як виклик громадянській культурі. Олігархізація політичного процесу та протидія їй.

Шляхи утвердження громадянської культури в Україні. Підвищення рівня національної самосвідомості. Активізація політичної участі. «Помаранчева» революція та Євромайдан як кроки на шляху до утвердження громадянської культури в українському соціумі.

6.2 Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. СУТНІСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ, ЇЇ ЦІННОСТІ ТА ФУНКЦІЇ						
Тема 1. Політична культура: зміст, структура, предмет.	5	1	-	-	-	4
Тема 2. Структура політичної культури.	8	2	2	-	-	4
Тема 3. Поняття громадянської культури, її роль та значення для суспільства.	8	2	2	-	-	4
Тема 4. Концепції політичної культури.	8	2	2	-	-	4
Тема 5. Громадянська культура та політична участь.	8	2	2	-	-	4
Тема 6. Передумови та особливості формування громадянської культури.	8	2	2	-	-	4
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Разом за модуль	46	12	10	-	-	24
Модуль 2. МОДУЛЬ №2. ГРОМАДЯНСЬКА КУЛЬТУРА ЯК УМОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО ПРОЦЕСУ						
Тема 7. Громадянська культура та демократія.	8	2	2	-	-	4
Тема 8. Громадянська культура та політична толерантність.	8	2	2	-	-	4
Тема 9. Громадянська культура в контексті глобалізації.	3	1	-	-	-	2
Тема 10. Політичні комунікації та громадянська культура.	8	2	2	-	-	4
Тема 11. Основні виклики громадянській культурі в країнах Центральної Європи.	8	2	2	-	-	4
Тема 12. Специфіка розвитку громадянської культури в Україні.	8	2	2	-	-	4
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Разом за модуль	44	12	10	-	-	22
Разом за семестр	90	24	20	-	-	46

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Політична культура: зміст, структура, предмет.	-	-
2.	Тема 2. Структура політичної культури.	2	-
3.	Тема 3. Поняття громадянської культури, її роль та значення для суспільства.	2	-
4.	Тема 4. Концепції політичної культури.	2	-
5.	Тема 5. Громадянська культура та політична участь.	2	-
6.	Тема 6. Передумови та особливості формування громадянської культури.	2	-
7.	Тема 7. Громадянська культура та демократія.	2	-
8.	Тема 8. Громадянська культура та політична толерантність.	2	-
9.	Тема 9. Громадянська культура в контексті глобалізації.	-	-
10.	Тема 10. Політичні комунікації та громадянська культура.	2	-
11.	Тема 11. Основні виклики громадянській культурі в країнах Центральної Європи.	2	-
12.	Тема 12. Специфіка розвитку громадянської культури в Україні.	2	-
Разом		20	-

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Політична культура: зміст, структура, предмет.	4	-
2.	Тема 2. Структура політичної культури.	4	-
3.	Тема 3. Поняття громадянської культури, її роль та значення для суспільства.	4	-
4.	Тема 4. Концепції політичної культури.	4	-
5.	Тема 5. Громадянська культура та політична участь.	4	-
6.	Тема 6. Передумови та особливості формування громадянської культури.	4	-
7.	Тема 7. Громадянська культура та демократія.	4	-
8.	Тема 8. Громадянська культура та політична толерантність.	4	-
9.	Тема 9. Громадянська культура в контексті глобалізації.	2	-
10.	Тема 10. Політичні комунікації та громадянська культура.	4	-
11.	Тема 11. Основні виклики громадянській культурі в країнах Центральної Європи.	4	-
12.	Тема 12. Специфіка розвитку громадянської культури в Україні.	4	-
	Разом	46	-

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Вегеш І. Особливості трансформації політичної культури українського суспільства в умовах війни / Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України та Європейського Союзу в контексті російсько-української війни, виборчих процесів та прав національних меншин. Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 04–05 жовтня 2024 року) / Ю. Остапець (голова редкол.); відповідальні за випуск: М. Зан, В. Гиря. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2024. С. 281-282.
2. Венгер О., Постол О. Формування політичної свідомості в умовах повномасштабної російсько-української війни. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers* / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house "Helvetica". 2023. 16 (93). P. 95-102.
3. Вишневська А. М., Петренко К. В. Вплив глобалізації на міграційні процеси у світі та Європі. *Економічний вісник НТУУ "Київський політехнічний інститут"*, 2022. С. 34-39.
4. Горло Н. Культура донатів як складова політичної культури українського суспільства у період повномасштабної російсько-української війни. *Публічна політика і державне управління в умовах війни: матер. міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Вінниця, 12 квітня 2024 р.) [Електронне видання]; уклад. Н. Прямухіна, О. Чальцева, І. Мацишина, М. Дубель. Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2024. С. 103-106.
5. Джудіс Дж. Б. Великий вибух популізму. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2017. 192 с.
6. Степико М. Українська ідентичність у глобалізованому світі: монографія. Харків: Майдан, 2020. 258 с.
7. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / пер. з англ. Т. Цимбал, Р. Корнута. Київ: Наш формат, 2019. 608 с.
8. Almond G., Verba S. *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton University Press, 1963. 574 p.
9. Galston W. A. *Anti-Pluralism: The Populist Threat to Liberal Democracy*. New Haven: Yale University Press, 2018. 158 p.
10. Bauer T., Zimmermann K. Causes of international migration: A survey. *Crossing Borders*. Routledge. 2018. P. 111–144.
11. Pavone T. *Political Culture and Democratic Homeostasis: A Critical Review of Gabriel Almond and Sidney Verba's The Civic Culture*. Princeton University. 2014.
12. Vehesh I. The Concept of Tolerance and its Relevance in Ukraine / *Proactive Tolerance. The Key to Peace* / Markus Vogt, Arnd Kuppers (Eds.). Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, Germany, 2021. P. 215-225.

Допоміжна література

1. Вегеш І. Еволюція концепту толерантності у світовій науковій думці // Толерантність на кордонах Європи: вимір для України. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції ; [Упоряд.: І. Вегеш, М. Колодій; Відп. За вип.: М. Вегеш] : Ужгород, ФОП Наумченко Н.В., 2019. С. 21-24.
2. Габермас Ю. Залучення іншого. Львів: Асторія, 2006. 416 с.

3. Громадська думка: теоретичні та методологічні проблеми дослідження / За ред. В.Л.Оссовського. К.: Стилос, 2001. 168 с.
4. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильєв, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Харків: Право, 2013. 536 с.
5. Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз. К., 2002.
6. Розумний М. Виклики національного самовизначення: монографія. Київ: НІСД, 2016. С. 196.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Інститут масової інформації // <http://www.imi.org.ua>
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // <http://www.lsl.lviv.ua>
3. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія». // <http://www.library.ukma.kiev.ua>
4. Наукова бібліотека Ужгородського національного університету // <http://www.lib.uzhnu.edu.ua>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського // <http://www.nbuv.gov.ua>